

Vízia SaS pre Slovensko do roku 2020

Poslaním SaS je zvyšovať a brániť osobné slobody, ekonomické slobody a životnú úroveň ľudí na Slovensku. Výsledkom našej snahy by mal byť slobodní ľudia so slušnou životnou úrovňou v dobre spravovanej krajine.

Rozumieme tým predovšetkým vytváranie podmienok pre zvyšovanie príjmov tých, ktorí pracujú, zabezpečenie základnej miery solidarity s tými, ktorí nepracujú, zvyšovanie osobnej slobody pre všetkých a štíhly štát hospodáriaci efektívne a vyrovnané. Štát je v našom ponímaní garantom včasnej spravodlivosti. Našu víziu budeme naplňovať výlučne v súlade [s našimi hodnotami – sloboda, solidarita a zdravý rozum](#).

Táto vízia nemá byť len odpoveďou na dnešnú krízu, ale má načrtnúť vývoj, akým by sa Slovensko z nášho pohľadu malo najbližších osem rokov uberať. Dnešné roky mohli byť viac v prospech Slovenska, no nie sú stratené. Ľudia majú príležitosť pochopiť, ako sa sľubované istoty rozchádzajú s realitou že slovenskí socialisti nevedia hospodáriť a že život spravia lepším len dôsledné a poctivé reformy. Predpokladom pre ich úspech je práve zmena myslenia. SaS má nielen pripravené riešenia, ale aj odvahu túto pravdu ľuďom hovoriť.

Východiská a očakávané trendy

Po prvých šiestich mesiacoch vlády jednej strany SMER je zrejmých niekoľko skutočností:

- Robert Fico získal mandát na základe klamlivého sľubu, že zabezpečí ľuďom istoty a že kríza sa ľuďom nedotkne.
- Opak je však pravdou. Opatrenia, ktoré vláda Roberta Fica realizuje, idú vyslovene proti ľuďom a súčasne zhoršujú podnikateľské prostredie.
- Vláda jednej strany nie je pre Slovensko prospešná. Viazne skutočná celospoločenská diskusia o závažných problémoch, rozhodnutia prijíma malá skupinka ľudí na čele s Robertom Ficom. O to ľahšie je možné realizovať aj vyslovene škodlivé zmeny.
- Opatrenia, ktoré Robert Fico a jeho strana SMER realizujú, zhoršujú podnikateľské prostredie. Porastie nezamestnanosť, zadlženosť štátu a hospodársky rast bude nižší ako deficit¹.
- Sme presvedčení, že v roku 2015 bude oveľa jasnejšie vidieť na koniec slepej uličky, do ktorej vohnala Slovensko strana Smer, čo bude mať výrazný vplyv na ochotu verejnosti akceptovať náročné reformy po voľbách v roku 2016.

Slovenskú spoločnosť však budú ovplyvňovať aj dlhodobé trendy, ktoré vláda nemôže ovplyvniť, resp. vie ich ovplyvniť len minimálne:

- **Výrazne sa zmení demografia obyvateľstva.** Do roku 2020 pôjdu do dôchodku ročníky 1950 až 1958, to je 609 tisíc osôb, no do pracovného procesu vstúpia ročníky 1992 až 2000, to je

¹ Je síce neobvyklé spájať rast HDP a deficit verejných financií, no má to svoju logiku. Obidve veličiny sa odvíjajú od HDP – jeho rast a aj deficit verejných financií. Keď vláda produkuje deficit, napríklad zvýši sociálne dávky, zaplatí viac úradníkov alebo viac obstará, zvyšuje tým aj HDP. Preto až taký HDP predstavuje skutočný hospodársky rast, ktorý je očistený od inflácie a deficitu.

len 503 tisíc osôb² a tento pomer sa bude najbližších 35 rokov zhoršovať. Taktiež vyslovene nešťastná reforma 1. piliera, ktorá takmer úplne odstránila solidaritu z 1. piliera, ešte viac zvýši deficit v dôchodkovom zabezpečení.

- **Rómska populácia sa, naopak, bude rozrastať.** Celoslovenská pôrodnosť, ktorá je dnes okolo 1,2 a mala by byť najmenej 2, len preto nie je nižšia ako 1, lebo rómska časť obyvateľstva má pôrodnosť rádovo vyššiu ako nerómska časť. Žiaľ, z dôvodu prehnanej politickej korektnosti neexistujú presné štatistiky. Takisto neexistujú štatistiky o kriminalite Rómov, no silnie pocit, že tí Rómovia, ktorí žijú v osadách fakticky nepracujú, zato stále viac a viac terorizujú svoje nerómske okolie.
- **Bude silnieť vplyv EÚ.** Bruselská mašinéria už dnes pozostáva zo 60 tisíc úradníkov a z komisie, ktorej voľba trpí nedostatkom demokracie. Miera regulácie bude silnieť a taktiež miera zásahov do fungovania jednotlivých štátov, najmä menších. Ambiciózná agenda, ktorú si EÚ dala – do roku 2020 stať sa najkonkurencieschopnejšou ekonomikou sveta – nebude naplnená z dôvodu množstva protichodných či zlých cieľov. Európa bude v porovnaní so svetom chudobnejšie pre prehnajú až škodlivú sociálnu a pracovnú ochranu, nereálnym environmentálnym cieľom a prehnanou reguláciou.
- **Kríza eura bude naďalej pokračovať** pre chýbajúcu odvahu a neochotu dodržiavať pravidlá, ktoré si EÚ sama stanovila. Krajiny, ktoré sú problémové dnes, budú problémovými i o pár rokov. Eurozóna musí rátať s vyššou infláciou a môže sa rozpadnúť, resp. môže dôjsť k vystúpeniu niektorých štátov. V prípade, že vystúpia silné ekonomiky a založia si vlastnú menovú úniu, môžu nastať dôvody na opätovné zavedenie Slovenskej koruny.
- **Situácia v školstve, zdravotníctve a súdnictve sa výrazne nezlepší,** najmä pre absenciu zásadných reforiem, na ktoré chýbala politická vôľa v minulosti a chýba aj v súčasnosti. Navyše, zásadné reformy sa realizujú aj preto ťažko, lebo ich pozitívne efekty sa dostavia väčšinou neskôr ako trvá jedno volebné obdobie. Napriek tomu je nevyhnuté predkladať a realizovať riešenia, ktoré budú stav v týchto oblastiach zlepšovať, prinajmenšom zabránia ďalšiemu zhoršeniu.
- **Konkurencia ostatných európsky krajín, najmä okolitých, bude rásť.** V súťaži o zahraničných investorov budú rozhodovať komparatívne výhody: daňová záťaž, vzdelanostná úroveň obyvateľov, pracovné návyky, vymožitelnosť práva, politická a právna stabilita. Fyzické hranice medzi štátmi v rámci EÚ budú hrať stále menšiu rolu pri pohybe investícií.

Priority a riešenia strany SaS

Na základe vyššie uvedených východísk a očakávaných trendov si strana SaS stanovuje nasledovné priority a navrhuje tieto riešenia:

² 15 rokov dozadu bol pomer opačný. Na 380 tisíc nových dôchodcov v rokoch 1997 až 2004 pripadalo 735 tisíc nových pracujúcich. Čiže počet nových dôchodcov stúpil z 380 na 609 tisíc a počet nových pracujúcich klesol zo 735 tisíc na 503 tisíc. Tento vývoj je dramatický!

- **Zvyšovanie príjmov.** Základná úvaha je zároveň najdôležitejšia – priemerná mzda rastie vtedy, keď je dostatok voľných pracovných miest. Práve vtedy má zamestnanec možnosť zmeniť pracovné miesto za účelom vyššej mzdy. Okrem toho, vyšší počet pracovných miest, teda vyšší počet pracujúcich znamená aj vyššie celkové príjmy obyvateľstva a teda vyšší domáci dopyt. Druhá dôležitá otázka je, kto tvorí pracovné miesta? Keď ich tvorí štát, zvyšuje sa armáda úradníkov, ktorých musíme platiť z daní. Preto produktívne pracovné miesta tvoria výlučne súkromné firmy a živnostníci a neexistuje možnosť, ako ich k tomu donútiť. Z pohľadu štátu existuje len možnosť vytvárať im lepšie podmienky na zamestnávanie. Preto vláda musí **zlepšovať podnikateľské prostredie** vrátane zjednodušenia vstupu do podnikania. SaS pripravila súhrn viac než 150 konkrétnych opatrení, ktoré sa nachádzajú v prílohe. Okrem týchto konkrétnych opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia vnímame **liberálny zákonník práce a jednoduchý daňový systém na čele s rovnou daňou** ako faktor podporujúci vznik nových pracovných miest.
- **Zabezpečenie základnej miery solidarity.** Nepočúva sa to dobre, ale je to fakt. Keď je sociálna ochrana príliš vysoká a sociálne zabezpečenie príliš štedré, strácajú ľudia motiváciu tvoriť hodnoty v zmysle „veď načo chodiť každé ráno do práce, keď ma štát živí“. Štát sa preto má postarať len o to, aby mal každý zabezpečené životné minimum a základnú zdravotnú starostlivosť. O čokoľvek navyše sa musí každý postarať sám. Ďalší významný problém našej spoločnosti je dôchodkové zabezpečenie. Pre už spomínaný demografický vývoj je nutné **spraviť prvý pilier plne solidárnym**. Začať treba tým, že sa bude postupne obmedzovať medzigeneračná solidarita na úroveň životného minima³. Súbežne s tým sa musia znižovať odvody, aby si ľudia v primeranej dobe mohli našetriť na slušný dôchodok napríklad v II. pilieri. Riešenia opísaných problémov predstavila SaS už dávnejšie ako „**Odvodový bonus**“ a vývoj len dokazuje, že nami navrhované riešenia sú nielen naďalej aktuálne, ale aj nevyhnutné.
- Osobitým problémom je časť rómskych komunít. Vyše 20 rokov sa o tomto probléme hovorí, vynakladajú sa nemalé prostriedky, no musíme konštatovať, že situácia sa nezlepšila, naopak zhoršila sa. SaS pripravila súhrn 35 konkrétnych opatrení, ktoré **zmiernia tento rokmi neriešený problém** a prispievajú k zlepšeniu existujúcej situácie. Zoznam opatrení sa nachádza v prílohe.
- **Zvýšenie osobnej slobody.** Sme presvedčení, že nielen slušný plat, ale aj miera osobnej slobody rozhodujú o kvalite života. Preto aj naďalej budeme presadzovať prvky zvyšujúce osobnú slobodu, ako sú napríklad registrované partnerstvá (bez možnosti adopcií detí), rozvody dohodou, predmanželské zmluvy, dekriminalizácia (nie legalizácia) marihuany a odluka cirkvi od štátu.
- Rovnako miera a správna forma podieľania sa ľudí na rozhodovaní spoločnosti ovplyvňuje kvalitu života. Preto sme pripravili súbor 10-tich konkrétnych opatrení na **zvýšenie priamej demokracie**, tieto opatrenia sa nachádzajú v prílohe

³ Tento proces potrvá niekoľko desiatok rokov, no je pokiaľ sa s ním nezačne, budú deficity v Sociálnej poisťovni naďalej dramaticky rásť.

- **Štíhly, efektívne a vyrovnané hospodáriaci štát.** Neustále treba mať na pamäti, že štátna byrokracia je ako burina – neustále sa rozrastá a počet úradníkov pribúda. Preto budeme navrhovať konkrétne opatrenia, ktoré obmedzia štátnu byrokraciu, ale aj rodinkárstvo pri obsadzovaní pozícií v štátnej správe. Tým vytvoríme podmienky pre férovejšie odmeňovanie úradníkov a zlepšenie kvality ich služieb pre občanov. Pripravíme **zoznam konkrétnych opatrení** na redukciiu štátnej správy.

Mimoriadne dôležité je hospodárenie štátu bez deficitu. K tomuto záväzku sa strana SaS plne hlási a práve zoštíhlením štátu sa tomuto cieľu priblížime.
- **Sebavedomý člen Európskej únie.** Slovenská politika je v oblasti zahraničnej politiky stále poznačená mečiarizmom, ktorý urobil zo Slovenska čiernu dieru Európy. Autonómne rozhodovanie na základe vlastných analýz a národnoštátnych záujmov sa na slovenskej politickej scéne neteší veľkej obľube. Pritom dávno sa ukázalo, že zďaleka nie všetko, čo z Bruselu prichádza, je pre Slovensko prospešné. Napríklad sme si dotačnou politikou EÚ nechali fakticky zlikvidovať poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Tu najlepšie vidieť potrebnú generačnú obmenu politikov. Jednoducho tí politici, ktorí pred 15 rokmi postavili svoju kariéru na vstupe do EÚ, nedokážu zaujať triezvu a sebavedomú pozíciu voči EÚ.

Preto bude najbližších osem rokov dôležité v Bruseli skutočne hájiť záujmy Slovenska a na tento účel plne využívať práva, ktoré Slovensko podľa platných zmlúv má. K tomu patrí **odmietnutie ďalších záchranných balíkov, docieľiť rovnaké podmienky pre poľnohospodárov a zamedzenie gold-platingu**⁴.

Okrem toho budeme mať snahu sústrediť čo najviac európskych fondov do diaľnic a s potrebným množstvom zdrojov zo štátneho rozpočtu urýchliť výstavbu základnej diaľničnej a rýchlocestnej siete⁵.
- Navrhované riešenia vnímame ako prioritné pre najbližších osem rokov, resp. pre volebné obdobie 2016 až 2020. To však neznamená, že všetky ostatné oblasti sú bezpredmetné, no nie je možné mať každú jednu oblasť ako prioritnú. V každom prípade vnímame uvedené zmeny ako realizovateľné a pre spoločnosť a ekonomiku prospešné

 - V školstve je nutné nastaviť financovanie len cez normatívy s rovnakými podmienkami pre všetky typy zriaďovateľov. Externé a interné hodnotenie kvality finančne zvýhodní školy s najlepšimi výsledkami. Pri vysokom školstve sa nevyhneme spolufinancovaniu študentmi.
 - V zdravotníctve je nevyhnutné definovať základný balík rozsahu zdravotnej starostlivosti, rovnaký pre všetkých. Ten bude povinná poskytovať každá zdravotná poisťovňa na našom trhu. Pluralitu systému zdravotných poisťovní je potrebné rozšíriť, nie ju zužovať, lebo hlavnou podmienkou zvyšovania kvality služieb je zdravé konkurenčné prostredie. Občania by tiež mali byť informovaní o cene zdravotnej starostlivosti, a to vo forme súčasť informovaného súhlasu pri každom jej čerpaní.

⁴ Gold plating je snaha byť „pápežskejší než pápež“. EÚ niečo prikáže a slovenskí úradníci napíšu oveľa prísnejší, smernicu EÚ výrazne prekračujúci zákon. Pre istotu.

⁵ Ako základnú diaľničnú a rýchlocestnú sieť vnímame diaľnicu D1 po Michalovce a rýchlocesty R1 a R2. Na dokončenie D1 je potrebných dostavať 108 km, na R1 92 km a na R2 297 km.

- V súdnictve je potrebné nastaviť jasné a merateľné kvalitatívne a výkonnostné parametre, zosobniť zodpovednosť za ich nedodržanie príslušnému sudcovi a posilniť nástroje vyvedenia disciplinárnej zodpovednosti. Je potrebné menšie súdy spájať a posilniť samosprávu súdnictva tak, aby o všetkých dôležitých organizačných a personálnych otázkach rozhodovali primárne samosprávne orgány, ako sú grémiá, kolégiá a pléna súdov. Prijímanie nových sudcov sa musí očistiť od rodinkárstva a lokálnych väzieb a má byť založené výhradne na splnení vysokých profesionálnych i osobnostných nárokov. Obdobný prístup si vyžaduje prokuratúra.

Zhrnutie konkrétnych riešení strany Sloboda a Solidarita

1. Zlepšenie podnikateľského prostredia – 150 konkrétnych opatrení, M. Chren
2. Liberalizácia zákonníka práce – najmenej do stavu pred 1.10.2012, J. Mihál
3. Opätovné zavedenie rovnej dane – do stavu pred 31.12.2012, R. Sulík
4. Zavedenie Odvodového bonusu – v zmysle vypracovaného projektu OB, J. Mihál
5. Zmiernenie rómskeho problému – 35 konkrétnych opatrení, L. Nicholsonová
6. Zvýšenie priamej demokracie – 10 konkrétnych opatrení, J. Miškov
7. Zvyšovanie miery osobnej slobody – v zmysle volebného programu SaS, M. Poliačik
8. Redukcia štátnej správy – 100 (?) konkrétnych opatrení, R. Sulík
9. Hájenie slovenských záujmov v EÚ – zoznam príkladov, J. Kollár